

ומתצינן: **אלא** בגזירה שוה למדנו לאזהרת שחיטה בחוץ, כדרכי יוחנן.

דאמר רבי יוחנן: אתיא לאזהרת שחיטה בחוץ בגזירה שוה **"הבאה—הבאה"** מהעלאה בחוץ.

מה להלן, בהעלאה בחוץ, לא ענש הכתוב **אלא אם כן הזהיר. אף כאן**, בשחיטה בחוץ, לא ענש **אלא אם כן הזהיר**. כי גזירה שוה המופנית לצורך לימוד זה הרי היא נחשבת כאילו נכתב הדבר במפורש, ואין זה לימוד "מן הדין".

רבא אמר: אזהרה לשחיטה בחוץ נלמדת בהיקש, כדרכי יונה.

דאמר רבי יונה, נאמר "שם תעלה עולותיך ושם תעשה", **אתיא "שם"** האמור בעשיות הקרבן מ"**שם**" האמור בהעלאה, בהיקש. (21) מה להלן, בהעלאה, **לא ענש אלא אם כן הזהיר, אף כאן**, בשחיטה, **לא ענש אלא אם**

כן הזהיר.

והוינן בה: **אשכחן מוקטרי פנים**, שנשחטו בפנים, שהיה עליו להעלותם כדינם בפנים, והעלן בחוץ, ולכן חייב על העלאתן.

מוקטרי חוץ, ששחטן בחוץ, וכבר נפסלו בשחיטתן, ואחר כך העלם בחוץ, מנלן שחייב?

אמר רב כהנא: אמר קרא, "ואלהם תאמר: איש איש אשר יעלה עולה או זבח". וקרינן "ועליהם" שמשמעותו, על הראשונים, שהזהיר עליהם מקודם, דהיינו על שחוטי חוץ שנאמרו בפרשה לפני זה, **תאמר**, שאם העלה אותם בחוץ חייב.

מתקיף לה רבה, **מי כתיב "ועליהם תאמר"?** והרי **"ואליהם" כתיב**, ואם כן, **"ואליהם" קרינא!**

אלא, מוא"ו מוסיף על ענין ראשון נלמד

מן הדין.

וראה בגבורת ארי מכות (יח, ב) שהקשה כן ונקט שהמקריב בחוץ עובר בלאו הבא מכלל עשה, אך ראה בהערה 2 שיש צד שאין בו אלא ביטול עשה, ויתכן שעל כך אין מזהירין מן הדין, כי אינו "עובר" בעשה.

ובמנחת אברהם יישב את שתי הקושיות ע"פ המבואר בהערה הקודמת שנידון הגמרא ללמוד מהקל וחומר לאו מיוחד לשחוטי חוץ כדי לחייב עליהם קרבן, ועל כך מקשינן שאין מזהירין מן הדין במקום שיש עונש ועשה אלא משום שהלימוד הוא שהאיסור נכלל בלאו שלמדים ממנו, אבל על לאו מחודש אין למדים.

21. רש"י פירש שהוקשו שאר עשיות להעלאה,

חנוך [קפו] הקשו מכאן לדעת הרמב"ם [סהמ"צ שורש יד] שכתב כי על עונש המפורש בתורה מזהירין מן הדין. **ובאבן האזל** [פי"ח מסנהדרין] כתב שדברי הרמב"ם הם רק באופן שלא התחדשה מן הדין שום תוספת בעונש, ובהכרח שיש אזהרה כי לא ענש הכתוב אלא אם כן הזהיר, אך כשלא התפרש אלא חיוב כרת, וע"י לימוד אזהרה מן הדין אתה בא ללמוד גם מלקות וקרבן על השוגג, ודאי שב הכלל שאין מזהירין מן הדין.

ובמנחת חנוך [שם] ומצפה איתן הקשו עוד על שיטת המגיד **משנה** [מאכא"ס שם] שבמקום שיש גם עשה מזהירין מן הדין, והמקריב בחוץ יש עליו גם עשה [כמבואר ברמב"ם פי"ח ממעה"ק ה"א] ולמה לא נזהירנו

שחייבים על העלאת שחוטי חוץ כשחוטי פנים, כדתנא רבי רבי ישמעאל.

דתנא רבי רבי ישמעאל: אמר הכתוב "ואליהם תאמר", והיה יכול לומר "אליהם" בלי וא"ו, אלא, לערב פרשיות הוא נכתב, לערב ולהשוות פרשה ראשונה של שחוטי חוץ עם פרשה אחרונה של העלאת בחוץ, שחייב על העלאתן. (22)

ואילו רבי יוחנן אמר, אתיא בגזירה שוה "הבאה" "הבאה". מה להלן, בשחוטי פנים, מצינו שחייבה התורה על העלאתם בחוץ משום "מוקטרי חוץ". אף כאן, בשחוטי חוץ, חייבה התורה על העלאתם בחוץ משום "מוקטרי חוץ".

מתקף לה רב ביבי בר אבוי, ללימוד של

תנא דבי רבי ישמעאל [מוא"ו מוסיף], וכן ללימוד של רבי יוחנן, שדרש גזירה שוה, לחייב אף על העלאת שחוטי חוץ בחוץ [ולא רק על העלאת שחוטי פנים]:

הא דתנן במסכת כריתות: שלושים ושיש חיובי כריתות יש בתורה, וביניהם נמנו גם "המעלה בחוץ", שאם עשאן כולן בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת.

וכיון שמצינו כאן שני איסורים בהעלאת, מעלה בחוץ אברי שחוטי פנים, ומעלה בחוץ אברי שחוטי חוץ, וכל אחד מהם נחשב גוף עבירה בפני עצמו, אם כן יקשה לרבה ולרבי יוחנן, הרי תלתין ושבע הויין? דאיכא המעלה אברי פנים, והמעלה אברי חוץ! (23)

"אשר יעלה עולה, לחייב מקטיר בחוץ כשחוט בחוץ". וכתב הרא"ם שצריך לגרוס "בשחוט בחוץ" והכוונה למעלה אברים בחוץ, שהרי אין שחיטה בחוץ חמורה מהעלאת, ובהכרח הכוונה כרבי יוסי הגלילי שמחייב בהעלאת אף שאין האברים ראויים לפנים. אך להנ"ל כוונת רש"י שמוקטרי חוץ הם בכלל שחוטי חוץ.

ובשם הגרי"ז תירצו שבמוקטרי חוץ התחדש חיוב אחר ממוקטרי פנים, כי במוקטרי פנים חיובו מצד גמר עבודה בחוץ, כי הם ראויים לפסח אהל מועד אך במוקטרי חוץ אין דין הקטרה בפנים, ואין חיובן מצד גמר עבודה אלא משום שהתחדש בהם שנחשבים קרבן גם אחר שנשחטו בחוץ ואסור להקריב קרבן בחוץ, ונמצא שהם שני חיובים על שני אופני העלאת שונים.

23. התוס' רי"ד [בקידושין עז, ב] נקט שגם בבהמה שייך דין גופין מחלקין, ותמה המשנה

וכן הביאו תוס' [ד"ה דאמר] מהגמרא בכריתות [ג, ב] שכוונתו להקש. וראה בשטמ"ק שם ובמשנה למלך [פי"ח ממעה"ק ה"ד] שהבינו בפשטות שהכוונה לגזירה שוה. וביד דוד בירר נידון זה.

22. החק נתן וקרן אורה הקשו למה המעלה איברי פנים ואברי חוץ חייב שתיים והרי על שניהם נאמר רק לאו וכתא אחד, שהרי התרבו מוקטרי חוץ להיות כמוקטרי פנים.

וראה שטמ"ק בכריתות [ג, ב] שכתב "המעלה אברי חוץ בחוץ ואברי פנים בחוץ איכא תרתי כריתות עליהו בין למאן דמפיק מואליהם בין למאן דמפיק מהבאה הבאה, הוי כאילו כרת דכתיב גבי שחוטי חוץ כתיב גבי מעלה אברי חוץ. וכוונתו שהלימוד בסוגיין כולל את מוקטרי חוץ בשחוטי חוץ ולא במוקטרי פנים.

וכן מבואר ברש"י על התורה [ויקרא יז, ח]

ומסקינן: קשיא! (24)

החיצון, שנתנן במתנה אחת כיפר, מנלן שחייב גם על זריקת דם בחוץ? והרי לא נאמר האיסור אלא בשחיטה והעלאה?!

נפקא ליה, מדרתניא: נאמר בפרשת שחוטי חוץ, "דב יחשב לאיש ההוא, דם שפך".

ועוד הוינן בה: **והדתנן** במשנה לקמן [קיא, ב]: **הזורק מקצת דמים בחוץ, דהיינו מתנה אחת** (25), **חייב, כיון שמצינו בפנים שמועילה זריקה אחת, דתנן, כל הניתנין על מזבח**

שהקושיא למה לא נשנו חיובים חלוקים במשנה, שהרי הקשו שנעמיד את המשנה כריה"ג, ואילו פשיטא ליה שאינו חייב, ורק מקשה למה אינו חייב אין זו קושיא. ודחה, שקושייתם איך הוכיח מכח המשנה שאינו חייב שתים ודילמא מתני' כריה"ג.

25. **רש"י** כתב שהזורק "מקצת" דמים, פירושו שלא נתן ארבע מתנות, ומשמע מדבריו כדעת החזו"א שהטעם לכך שמתן ארבע מתנות מעכב בחטאות הפנימיות הוא מפני מנין המתנות, ודלא כדעת הגר"ח שהדין לתת על הקרנות והן ארבע, שאם כן איך יעכב מנין ארבע בחוץ שאין שם קרנות ולא שייך שם מנין ארבע מתנות.

ולדעת הגר"ח צריך לבאר שדין זריקתו בפנים קובע את חיובו בחוץ, וכשם שזריקה בפנים אינה כשרה במתנה אחת, כך גם בחוץ לא יתחייב על מתנה אחת.

והנה **רש"י** כתב שחייב בחוץ משום שמצינו בפנים הכשר בזריקה של מתנה אחת לגבי הניתנין על המזבח החיצון. ותמה **הרש"ש** כי מדבריו משמע שאינו חייב על זריקת מקצת דמים בחוץ אלא בחטאות חיצוניות אם בפנימיות יפטר כי מתן ד' מעכב בהן, ואילו להלן [קי, ב] אמר רבא שחייב גם על זריקת מקצת דם הפנימיות בחוץ.

ובשפת אמת תירץ שבפנימיות חייב גם על מקצת דמים בחוץ אפילו באופן שכבר זרק מקצת בפנים, משום שכל אחת מעכבת בכפרה, אבל בחיצוניות שמתכפר בזריקת הראשונה בפנים הוה אמינא שלא יתחייב על מתנה שיתן

למלך [פ"ו משגגות ה"ב] שלדבריו השוחט ה' בהמות בחוץ יתחייב ה', ודלא כמסקנת הסוגיא בכריתות [טז א] ולפי הבנתו שהנידון הוא גם על בהמות חיות, יש להקשות גם מסוגיין לא משמע כן שהרי אילו גופין מחלקין יקשה אפילו אם אין חילוק לאו בין מוקטרי חוץ לפנים, שהרי בהכרח שתי בהמות הן.

ומוכח מכאן שאיסור שחוטי חוץ הוא איסור גברא שלא שייך בו חילוק גופין, ויש לבאר הטעם כמו שכתב בגינת ורדים [כלל סג] שעיקר החיוב בשחוטי חוץ הוא אחר השחיטה, ואין חילוק גופין שקודם לו מחלקן, [והיינו אף אם בהמות מתות חלוקות, וראה **רש"י** על המשנה להלן קח, א ועיי' ביד אליעזר למס' שבת עמ' רלט]. והיינו משום שעיקר האיסור בכך שלא הביאו לפנים, אלא "עשאו שחוט" בחוץ, אך אילו הוא איסור על עצם השחיטה בחוץ יש לדון שיהיו הגופין מחלקין לחייב על כל בהמה לחוד.

ומו"ר הגראי"ל אמר לי שקושית הגמרא בסוגיין נסובה רק על לאוין חלוקים, ולא מצד גופין.

24. **המשנה למלך** [שם] הסתפק בביאור קושית הגמרא, אם פשיטא לרב ביבי שחייב על מוקטרי חוץ ומוקטרי פנים כל אחד בפני עצמו, ורק הוקשה לו למה לא שנינו כך במשנה, או שמכח המשנה פשיטא לו שאין חיוביהם חלוקים, ורק הקשה למה באמת אינו חייב והרי יש היקש או גזירה שוה.

ומדברי תוס' [ד"ה דאיכא] הוכיח היד דוד

ומקשינן: ורבי עקיבא, לחלק, מנא ליה? והרי הוא דורש מ"או" לרבות את הזורק.

ומתריצין: נפקא ליה מ"לא יביאנו" [אל פתח אוהל מועד לא יביאנו], שמשמעותו קרבן אחד.

ואם תקשה, ורבי ישמעאל, למה הוא לא דרש מקרא זה לחלק?

ההוא מיבעי ליה לדרשא אחרת, ללמד כי דוקא על קרבן השלם הוא חייב, ואינו חייב על החסר. [ולקמן קח ב נחלקו מה חסר, יש אומרים שבא לפטור על קרבן שחסר בו אבר. ויש אומרים שהפטור הוא על בהמה

ומהמילים "דם שפך" למדנו, לרבות את הזורק דם קדשים בחוץ, שגם הוא בחיוב כרת, דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר, המקור לחייב על זריקה בחוץ נלמד מ"איש איש אשר יעלה עולה או זבח", כי תיבת "או" באה לרבות את הזורק (26).

ומקשינן: ורבי ישמעאל, האי "או זבח", מאי עביד ליה?

ומתריצין: מיבעי ליה לחלק, לומר שחייב בין על העלאת עולה בחוץ ובין על העלאת שלמים. שלא נפרש שהחייב נאמר רק באופן שהעלה גם עולה וגם שלמים.

זריקת דמן של מוקטרי חוץ. ובשפת אמת תמה מה הכריחם לזה. ויתכן שהוכיחו דין זה ממה שנצרך לזה פסוק מיוחד, וכנ"ל.

ובתוס' להלן [קח, א ד"ה שחיתת] דנו לרבי יהודה שאמר אין מזבח מקדש דמים האם חייב על זריקת דמים בחוץ, ותמה החזו"א [יט, ט"ו] שהרי אף לרבי יהודה אם זרק דם קלטהו מזבח, ולמה לא יתחייב משום כך על זריקת דם בחוץ.

והגר"ח [פי"ד מפסוהמ"ק ה"ב] כתב שרבי יהודה אמר "תרד" כוונתו שלא חלה זריקה לגבי האימורין, אבל לגבי הדם עצמו נחשבת זריקה ולא תרד, ולכן חייב כשזורק בחוץ. אך היינו דוקא לרבי ישמעאל שהדם עצמו קדוש ולא ירד, אך לרבי יהושע שגם הדם ירד, אף ש"קלטיה מזבח" בדיעבד, אינו נחשב ראוי להתקבל בפנים ופטור על זריקתו בחוץ. ע"ש.

וכבר הבאנו שלדעת רש"י חיוב שחוטי חוץ אינו על עצם ההקרבה בחוץ אלא על ביטול מצוות הבאתו בפנים, ונמצא שהכלל שנקבע לקמן [קט, א] שכל שפטור בקדש אם עלה לא ירד חייב עליו בחוץ אין טעמו משום שנחשב בחוץ כראוי לפתח אוהל מועד אע"פ שיצא,

אח"כ בחוץ כי כבר התכפר, ולכן פירש רש"י שגם באופן זה חייב, ודוחק.

והגרא"ל מאלין [ח"ב יד] כתב שכוונת רש"י רק לפרש מפני מה חייב אפילו על מתנה אחת אף שחיוב הקרבן לתת ד' מתנות, כי אין הזריקה תלויה בכל המתנות ופחות מכך אינה זריקה, אלא בין בחיצוניות ובין בפנימיות מתנה אחת נחשבת זריקה, וחייבין עליה בחוץ, אלא שבפנימיות דין ארבע מתנות מעכב בקרבן, וכן ביאר במלאכת שלמה למשניות [פי"ג מ"ו] וראה לעיל ד, ב הערה 6.

26. בצאן קדשים הקשה למה נצרך פסוק מיוחד לחייב על זריקת מקצת הדם בחוץ, והרי אמר רב ביומא [כב, א] שנחשבת גמר עבודה, וכל גמר עבודה כלולה בהעלאה כדלהלן [קטו, ב].

ובספר זבח יעקב כתב שהפסוק נצרך לחייב גם במוקטרי חוץ שבהם אין החיוב מצד גמר עבודה אלא מצד הקרבת קרבן בחוץ וכמבואר בהערה הקודמת.

וכן מוכח בתוס' להלן [קח, א] שחייב גם על

ישמעאל אומר, יכול מוקטרי פנים שחסרו, והעלן בחוץ, יהא חייב? תלמוד לומר "לעשות אותו", ודרשינן: על השלם הוא חייב, ואינו חייב על החסר.

ורבי עקיבא, נחלק וסבר: מוקטרי פנים שחסרו, כגון שפקעו מעל אש המזבח, (27) והעלן בחוץ, חייב, שהרי מחזירין למזבח פוקעין שפקעו בפנים, והוא הדין שגם חייבין עליהן בחוץ.

ומקשינן: ורבי עקיבא, האי "דם יחשב", שדרש ממנו רבי ישמעאל לרבות את הזורק, מאי עביד ליה?

ומבארין: רבי עקיבא למד ממנו לרבות לחייב גם על שחיטת עוף בחוץ, כמו שחיטת בהמה (28).

ומקשינן: ורבי ישמעאל, מנין לו שחייב על שחיטת עוף בחוץ?

חסירה, שאינו חייב עד שיעלה את כל הבהמה. ויש אומרים שהפטור על הקטרה חסירה, כגון פחות מכזית].

ורבי עקיבא, נפקא ליה לפטור על החסר, מדכתיב "לא יביאנו לעשות אותו", ומשמע שלם ולא חסר.

ורבי ישמעאל סבר, שצריך חד קרא לפטור על מוקטרי פנים שחסרו, והעלן בחוץ. וחד קרא למוקטרי חוץ שחסרו, והעלן בחוץ. כי אילו נכתב רק פסוק אחד, הוה אמינא שבא למעט דוקא מוקטרי חוץ שחסרו, אבל על מוקטרי פנים מחייב. ויש סברא לחייב בהם כמו שמחזירין אברים שפקעו מעל גבי המזבח, אף על גב שנחסרו, כי יש עליהם שם הקטרה אפילו כשחסרו. ולכן סלקא דעתא שהוא הדין כשמקטיר חסר בחוץ, יהא חייב, ומשום כך נצרך הפסוק השני לפטורו.

והא תניא כך בבבביתא, דתניא, רבי

שפקעו, שאין חסרון בשיעור ההקטרה. אמנם הראב"ד [שם] כתב "מוקטרי פנים שחסרו בהקטרתן והוציאן והקטירן בחוץ", ומשמע שפטר אפילו בפקעין. וראה במקדש דוד [ס"ו] שאף אם צריך לאהדורי פוקעין אין חייב עליהן, כי כבר התקיימה בהם עיקר עבודת ההקטרה, ודינם כשיירי הדם שאין חייב עליהם בחוץ כי נחשבים כ"סוף עבודה".

28. הרמב"ם [פי"ח ממעה"ק הי"ח] כתב שחט את העוף בחוץ והעלהו בחוץ חייב שתים, שהשחיטה בחוץ כשרה והרי היא כמליקה בפנים, והשיגו הראב"ד שאין זה טעם החיוב דוקא בשחיטה, [אלא משום שלא חייב הכתוב בעוף אלא מה שחייב בבהמה]. וביאר במקדש דוד [כז, ח] שדעת הרמב"ם

אלא משום שעדיין שייך שתהא בו מצוה להקטירו, וכששוחטו או מעלהו בחוץ מבטל מצוותו, אך דם שיצא שוב אין עליו מצוה להקטירו, כי אין מזבח מקדשו אלא בדיעבד, ולפיכך לא שייך להתחייב עליו בזריקתו בחוץ. [וראה בהערות להלן ע"ב].

27. רש"י פירש שמוקטרי פנים היינו כגון שפקעו מעל האור והעלן בחוץ. ובמשנה למלך [פי"ט ממעה"ק הי"א ד"ה ואפשר] כתב שלפי דברי רש"י לעיל [ד"ה ואינו] יש מאן דאמר שנחלקו על דין העלאה פחות מכזית, ולר"ע יתחייב גם על פחות מכזית. [ובהמשך דחה והסיק שודאי אין חיוב אלא בכזית] וראה בטהרת הקדש שזו כוונת רש"י כאן, שיש אופן שחייב בפחות מכזית והוא במוקטרי פנים

ומבארנין: **נפקא ליה מיתור, מ"או אשר ישחט**, שהרי כבר נאמר בפסוק זה "אשר ישחט". ובהכרח שהיתור בא לרבות שחיטת עוף.

ורבי עקיבא אמר לך, אי אפשר ללמוד

מהחזק קרא "או אשר ישחט", כי **מיבעי ליה ללמד על השוחט עוף בחוץ, שהוא חייב.**

ואינו חייב על המולק, משום שמליקת עוף בחוץ נבילה היא (29)

בכמה נעשית במליקה, וכבר העיר על כך **במקור ברוך [ח"ב, ח], וראה הערה הבאה.**

29. המקנה [קידושין נו, ב] וקרן אורה [לעיל סט, ב] הקשו למאן דאמר [חולין כז, ב] שאין שחיטה לעוף מה"ת, למה יפטר המולק והרי הוא לא גרע מנוחר שכשר בעוף, ותירצו שמליקה עושה טריפה בשבירת המפרקת, ולפיכך אינו חייב אלא אם חיוב מצד מעשה מליקה, אך אם החיוב מצד שחיטה אין חיוב על שחיטה שנעשה בה אינו ראוי לאהל מועד.

ובנאות יעקב [יג] ומקור ברוך [שם] כתבו שדוקא בחולין מועיל נחירה בעוף כי אין לו שחיטה מה"ת, אך בשחוטין חוץ נאמר "ושחט" ולא מועילה מליקה מדין נחירה, וראה הערות לחברותא חולין [כז, ב] בארוכה.

ובשם הגר"י מפוניבז' הביא שם שבכל קדשים יש דין שחיטת קדשים, ולפיכך שחיטת עוף בכמה שנחשבת עבודה, צריכה להעשות בשחיטה. וכן הדין בשחוטין חוץ שדינם כבמה. וכנ"ל.

ועוד יש לומר כי אף שנחירה ומליקה מועילה להכשר אכילה, אין זה נחשב כמעשה הקרבה שתחשב כהקרבה לעבודה זרה, ואפילו לדעת רש"י שהאיסור משום שאינו מביאו כדונו בפנים, צריך לומר שאין איסור אלא כשעושה מעשה להיפך, שהרי אם לא שחטה ולא הביאה כלל ודאי אין לו איסור חוץ, ובהכרח שתלוי במעשה שחיטה בקרבן.

שצריך שיהא הכשרו בחוץ כמו בפנים, וכיון שבחוץ שחיטה כשרה כמליקה בפנים, חייב, ומה שהוצרך להוסיף ששחיטה כמליקה הוא משום שאין חיוב אלא על "עבודה" בחוץ [וכן נקטו תוס' ישנים ביומא לט, ב] ולפיכך ביאר הרמב"ם שבחוץ ניתנה רק שחיטה, כשם שבפנים ניתנה רק מליקה. ואילו הראב"ד סבר שחיובו בשחיטה בחוץ אינו מצד עבודה אלא מצד חלק ממעשה ההקרבה, ומה שלא חייב על מליקה הוא משום שאינו חייב עליה כבהמה.

וכבר הבאנו [בהערה 5 למשנה] שנחלקו הר"ש והראב"ד אם חיובו בשחיטה הוא משום שנחשבת גמר עבודה כקרבן שהרי מוציאה מידי אבר מן החי, או שחיובו מצד מעשה שחיט האף ששחיטה כשרה גם בזר, ובמליקה אין את שתי סברות האלו שהרי אינה מעשה שחיטה אלא בקדשים, ובקדשים שחיטה נחשבת עבודה רק אם היא מוציאה מידי אבר מן החי, אבל מליקה עושה נבילה [אלא שהתורה התירתה בקרבן] ואינה גמר עבודה אלא כעבודה שאינה תמה שאין חייבין עליה בחוץ. וראה עוד בקונטרס **יונת אלם [לד, טו] ולהלן ע"ב הערה 2.**

ובזבח תודה ובזכר יצחק [לג] כתבו שהרמב"ם דקדק שהשחיטה כשרה "בחוץ" ולא כתב שכשרה "בחולין" כי כוונתו שחט כשר להקרב בכמה ע"י שחיטה וכמ"ד דלהלן [ק"ט, ב] שחט קרב בבמת יחיד, והיינו בשחיטה, וכן משמע מדברי רבינו חננאל להלן [ק"א, ב] ע"ש.

אך רש"י לעיל [סח, ב] כתב שעולת העוף

ואף דין הוא, ללמוד כן בקל וחומר.

כי מה שחייטה של עוף, דאין זה דרך הכשירה בפנים, בכל זאת חייב עליה בחוץ.

מליקה, שהיא דרך הכשירה בפנים, אינו דין שהוא חייב עליה בחוץ?

תלמוד לומר "זה הדבר אשר ציוה ה'", ובסמוך נאמר "אשר ישחט", ללמד כי רק על שחיטה חייב, ולא על מליקה.

ורבי עקיבא אמר לך, ההוא "זה הדבר", מיבעי ליה לגזירה שוה, המלמדת דין אחר.

[והוא במסכת נדרים: נאמר כאן, בשחוטי חוץ, "זה הדבר", ונאמר בנדרים בפרשת מטות, "זה הדבר", מה שם ראשי המטות, אף כאן ראשי המטות, למאי הלכתא? אמר רב ששת לומר, שיש שאלה בהקדש].

עוד הוינן בה: והא דתנן להלן בראש פרק פרת חטאת: הקומץ מנחה בחוץ,⁽³¹⁾

ואין חיוב שחוטי חוץ אלא בקרבן המתקבל בפנים. ולכן נצרכו שני הפסוקים, כי אילו נאמר רק "אשר ישחט", לרבות שחיטת העוף, הוה אמינא, כל שכן שחייב על מליקה, שהיא דרך הכשירו בפנים. ולכן נאמר "דם שפך", לרבות את העוף. ושוב נכתב "אשר ישחט", למעט מולק⁽³⁰⁾.

ורבי ישמעאל, מניין הוא לומד למעט מולק? נפקא ליה מ"זה הדבר", שנאמר בתחילת הפסוק.

דתניא, נאמר "איש איש אשר ישחט".

אין לי אלא שוחט בהמה בחוץ.

שחט עוף בחוץ, מנלן שהוא חייב?

תלמוד לומר "או אשר ישחט", לרבות שוחט עוף.

יכול, שאני מרבה אף את המולק, שהוא חייב.

מ"אשר יעלה" אלא מ"אשר ישחט" כמבואר כאן. ותמה הגרי"ז שהרי מ"אשר ישחט" אפשר ללמוד רק לפוטרו מצד מעשה שחיטה בחוץ, אך עדיין צריך לימוד מ"אשר יעלה" לפוטרו על עבודת הקרבן בחוץ, ומה שנצרך "אשר ישחט" הוא כדי שלא יתחייב שתיים על מליקה והעלאה בחוץ. וראה בע"ב הערה 2.

31. רש"י [ד"ה הקומץ] פירש שמדובר באופן

הקרבה שתחשב כהקרבה לעבודה זרה, ואפילו לדעת רש"י שהאיסור משום שאינו מביאו כדינו בפנים, צריך לומר שאין איסור אלא כשעושה מעשה להיפך, שהרי אם לא שחטה ולא הביאה כלל ודאי אין לו איסור חוץ, ובהכרח שתלוי במעשה שחיטה בקרבן.

30. תוס' בסנהדרין [פב, ב] כתבו שבמשנה לקמן [קטו, ב] לא נמנה "מולק" בין העבודות שפטור עליהן בחוץ, משום שלא התמעט

[סא,א].

שמה תאמר, שקמיצה וקבלת הדם בחוץ תיתי מזריקה, שהרי אם זרק שלא לשם אוכלין בקרבן פסח אינו פוסל, ואף על פי כן חייב על זריקה בחוץ, והוא הדין לקמיצה וקבלה?! הרי גם ראייה זו אפשר ליפרוך, כי מה לזריקה, שכן זר חייב עליה מיתה, מה שאין כן קמיצה וקבלה, שאין חיוב מיתה אלא על עבודה "תמה", שבה תם מעשה העבודה, ולא עבודה שיש אחריה עבודה אחרת. והרי קבלה והולכה בדם, וכן קמיצה בקומץ, יש אחריהן עבודה נוספת. אבל זריקה, עבודה אחרונה שבדם היא.

ואם תדון ותאמר שקמיצה וקבלה תיתי ב-קז מבניינא, משחיטה וזריקה בלימוד של במה הצד, שאם תפרוך מה לשחיטה שכן פוסלת בה מחשבת שלא לאוכליו בפסח, זריקה תוכיח שאינה פוסלת שלא לשם אוכלין. ואם

והמקבל דמים בחוץ, פטור, (32) מנלן שאינו חייב בחוץ על קמיצה ועל קבלת הדם בחוץ כשם שחייב על השחיטה ועל ההעלאה?

ותמהה הגמרא על השאלה: ומחייבא תיתי לן דחייב, עד שהוצרך הכתוב להשמיענו שפטור?

שמה תאמר, תיתי קמיצה משחיטה, הרי יש ליפרוך: מה לשחיטה, שהיא חמורה, שכן היא פוסלת כאשר שחט במחשבת שלא לשום אוכלין בפסח, כגון ששחט לשם זקן וחולה שאינם יכולים לאכול את קרבן הפסח שהוא שוחט, ולכן חייב גם השוחט בחוץ. אך מנין שחייב גם באופן שקמץ מנחה, שלא שייך בה פסול קמיצה שלא לאוכלין. וכמו כן, גם אין ללמוד לחייב על קבלת הדם בחוץ, שהרי אפילו בקרבן בפסח, אי אפשר לפסול ב"מחשבת שלא לאוכלין" בקבלה, אלא רק בשחיטה, כמבואר בפסחים

בהעלאה אחר מליקה הוא משום שנעשית נבילה, ואילו אינו חייב אלא במקום שהתחייב על השחיטה, למה הוצרך לומר שהיא נבילה, והרי פטור על מליקה, ובהכרח כדבריו בסוגיין שחייב על העלאה אף אם פטור על השחיטה או על הקומץ.

ויתכן שנחלקו במחלוקתן לגבי איסור קדשים שמתו, וכפי שהתבאר [בהערה 3 למשנה] שלדעת תוס' התחדש איסור בשחוט חוץ ולפיכך רק בשחיטה שחייב עליה נחשב כשחוט חוץ לגבי העלאה, אך לרש"י שכל שחוט חוץ דינם כקדשים שמתו, נמצא שאין חיובו תלוי בדין שחיטה בחוץ אלא כל שנחשבת עבודה חייב גם העלאה.

32. מפטור הקומץ בחוץ יש להוכיח שהנידון

שלא הקטיר, ודייק השפת אמת שאילו הקטיר חייב, אף שקמיצה התמעטה ופטור עליה. ותמה למה יתחייב על ההקטרה והרי קמיצה בחוץ אין עליה שם קמיצה, [וכמבואר ברמב"ם פ"א מפסוהמ"ק ה"ד שצריך לחזור ולקמץ], ושנינו לקמן [ק', א] שהמקטיר מנחה שלא נקמצה בחוץ, פטור.

ואמנם המקדש דוד [כו, ז] הוכיח מדברי תוס' לעיל [נט, ב ד"ה עד] שאפילו אם קמץ והקטיר בחוץ פטור גם על ההקטרה, והסיק מכך שהמעלה אברים בזה"ז בחוץ פטור, שהרי לא מתחייב על שחיטה שלפני העלאה, כי אינה ראויה לפתח אהל מועד. וכן משמע ברש"י להלן [קיא, ב ד"ה חייב] דכל שחייב על שחיטתו, אם חזר והעלן הוא או אחר חייב, אמנם מאידך פרש"י להלן [קיא, א ד"ה מלק] שהפטור